

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕНЕРГОРИНКУ УКРАЇНИ

Бігун У. В., аспірант

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»,
uliana_bihun@ukr.net

Забезпечення економічної безпеки енергоринку передбачає досягнення такого стану, при якому гарантується задоволення економічних потреб суб'єктів енергетичного ринку, а також надійна захищеність від загроз внутрішнього та зовнішнього характеру.

Серед складових економічної безпеки виділяють інвестиційну, інноваційну, фінансову, енергетичну, зовнішньоторговельну, демографічну тощо. В умовах необхідності модернізації станцій і розподільчих ліній, синхронізації енергосистеми з ЄС, а також відновлення інфраструктури в зоні АТО, вагомим місцем у системі економічної безпеки відводиться саме інвестиційному забезпеченню розвитку паливно-енергетичного комплексу України.

Методом тарифного регулювання, який передбачає формування тарифів на основі довгострокового регулювання, спрямованого на залучення інвестицій в модернізацію енергетичного ринку, є стимулююче регулювання, іншими словами - RAB-регулювання (Regulatory Asset Base).

Ключовим моментом RAB-регулювання є визначення необхідної валової виручки (HBB) мережевої компанії - суми, необхідної і достатньої для покриття витрат компанії і забезпечення об'ґрунтованого прибутку на вкладений капітал.

Мережева компанія вільна у визначенні тарифів на мережеві послуги за умови, що її виручка не перевищить встановлених регулятором граничних значень. У протилежному випадку - різниця повинна бути повернена споживачам в наступному періоді регулювання. Якщо компанія зможе забезпечити скорочення своїх витрат, отримана фінансова вигода буде її доходом.

Отримавши у 2011 році статус Договірної Сторони в Європейському Енергетичному Співтоваристві (ЄЕС), Україна взяла на себе зобов'язання виконати ряд вимог, які передбачають створення спільного правового поля на енергетичних ринках країн-членів Співтовариства, зокрема, у питанні впровадження стимулюючого регулювання. Діюча система тарифоутворення в Україні, заснована на принципі «витрати плюс» (CPR - cost-plus regulation), передбачає встановлення тарифів мережевих компаній на базі економічно об'ґрунтованих витрат. Це означає, що тариф формується шляхом додавання до собівартості продукції певної частки прибутку у вигляді націнки. Слід зазначити, що даний метод не відповідає вимогам Директиви 2009/72/ЄС [1], оскільки не дає стимулів для підприємств скорочувати витрати та підвищувати ефективність.

Основними перевагами методу RAB перед діючою системою тарифоутворення є:

- збільшення горизонту і якості стратегічного планування, прогнозованість тарифів: можливість перерозподіляти необхідну валову виручку між роками в межах одного довгострокового періоду;
- створення економічної мотивації на зниження витрат, підвищення надійності та якості послуг, що надаються енергетичними компаніями;
- надання гарантій повернення інвестицій із забезпеченням заданого рівня прибутковості.

Вважаємо, що перехід на RAB-регулювання вигідний для всіх учасників енергоринку, зокрема, інвестори отримують гарантію повернення інвестованого капіталу, зниження ризиків, справедливий рівень прибутковості капіталу, споживачі - підвищення надійності та якості послуги, а також зниження тарифів. Компанії, що надають послуги, отримують рішення проблеми старіння і погіршення стану електричних мереж. З урахуванням того, що тариф встановлюється на 3-5 років, компанії зможуть прогнозувати свої витрати і доходи відразу на кілька років вперед.

Отже, перехід на RAB-регулювання - це перехід на нову інвестиційну стратегію, що забезпечить необхідне фінансування заходів по надійному функціонуванню та розвитку систем електропостачання, в тому числі їх оновленню та модернізації. Відповідно, розвинена мережева інфраструктура дозволить розширити виробничі потужності та підвищити рівень інвестиційної привабливості галузі, що, у свою чергу, сприятиме забезпеченню економічної безпеки енергоринку.

Список використаних джерел:

1. Directive 2009/72/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for internal market in electricity and repealing Directive 2003/54/EC [Electronic resource] // EUR-Lex — Access to European Union law [Official website]. — Access mode: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0072&from=EN>